

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

Wstęp

Dynamicznie następujące zmiany na rynku pracy oraz w życiu społecznym wymuszają konieczność wsparcia uczniów w procesie samookreślenia, samodoskonalenia i świadomego planowania własnej kariery zawodowej, a także poznawania siebie i otaczającego świata przez całe życie. Działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego dają możliwość uzyskania przez uczniów dostępu do wsparcia z zakresu doradztwa zawodowego. Również bardzo istotne jest wsparcie rodziców w związku z udzielaniem przez nich pomocy w podejmowaniu przez dzieci decyzji edukacyjno-zawodowych. Ciągłe przeobrażenia gospodarcze i społeczne powodują wzrost oczekiwań pracodawców, a co za tym idzie konieczność posiadania przez pracowników kompetencji kluczowych. Współcześnie wiedza teoretyczna zdobyta w procesie kształcenia staje się niewystarczająca, ważniejsze stają się umiejętności wykorzystania jej w praktyce do rozwiązywania problemów, umiejętności komunikacji, współpracy, pracy w grupie, elastycznego funkcjonowania na rynku pracy.¹

Sukces gospodarczy i społeczny krajów w XXI wieku zależy od tego, czy będą potrafiły wykształcić swoich obywateli, tak aby byli oni przygotowani do radzenia sobie w stale zmieniającym się świecie². Wiąże się to przede wszystkim z koniecznością wyposażenia młodzieży w odpowiednie kompetencje. Przygotowanie jej do radzenia sobie z wyzwaniami społeczeństwa informacyjnego oraz czerpania maksymalnych korzyści z możliwości, jakie to społeczeństwo stwarza zostało zapisane wśród najważniejszych celów poszczególnych systemów edukacji w Europie³.

Uczniowie szkoły podstawowej stają przed wyborami, które często wymagają szerokiego dostępu do informacji zawodowej oraz profesjonalnej pomocy doradcy. Rynek pracy wymaga od młodego człowieka wysoce rozwiniętej mobilności zawodowej, umiejętności szybkiego dostosowania się do potrzeb rynku oraz szeroko rozumianej specjalizacji. Nie można pominąć również faktu konieczności wielokrotnej zmiany zawodu oraz uzupełniania posiadanych kwalifikacji. Jednocześnie rynek pracy stawia coraz wyższe wymagania w zakresie kompetencji, a zmieniające się kierunki działalności gospodarczej powodują powstawanie nowych dotychczas nieistniejących zawodów.⁴

¹ Żurawska B.: Kompetencje kluczowe Informator dla rodziców i opiekunów, 2017.

² Van Lamoen B., Nowa edukacja na XXI wiek. Jak tworzyć trwałe sieci powiązań i wspólnoty?, www.krs.org.pl.

³ Por. Kompetencje kluczowe[...], op. cit., s. 3.

⁴ Głodowska A.: Doradca zawodowy. 2017

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

to ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. (opr. A. Łukaszewicz).

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego obejmuje:

- pracę z uczniami, indywidualną i grupową,
- współpracę z rodzicami,
- współpracę nauczycieli,
- działania na rzecz środowiska lokalnego.

Charakterystyka placówki

W skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Żernicy wchodzi przedszkole, szkoła podstawowa oraz gimnazjum (do wygaśnięcia).

Nasza szkoła jest placówką publiczną, prowadzoną przez Gminę Pilchowice. Nadzór pedagogiczny pełni Śląski Kurator Oświaty w Katowicach.

**FUNKCJONOWANIE WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA
ZAWODOWEGO
W ZESPOLE SZKOLNO-PRZEDSZKOLNYM W ŻERNICY**

1. Osobą odpowiedzialną za realizację WSDZ w placówce jest dyrektor mgr Beata Nawrath

2. Koordynatorem WSDZ jest doradca zawodowy mgr Izabela Kocoń

3. Osoby współuczestniczące:

- wychowawcy klas
- psycholog szkolny
- pedagog szkolny
- bibliotekarze
- nauczyciele

4. Działania doradcze, realizowane w ramach WSDZ, są realizowane podczas:

- zajęć edukacyjnych prowadzonych zgodnie z przyjętymi programami wychowania przedszkolnego,
- lekcji przedmiotowych i zajęć z wychowawcą w klasach I - VIII szkoły podstawowej oraz gimnazjum,
- zajęć z zakresu doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII oraz gimnazjum,
- wycieczek zawodoznawczych,
- spotkań z rodzicami,
- konsultacji indywidualnych z doradcą, psychologiem, pedagogiem (na życzenie ucznia lub rodzica).

5. Zadania szkolnego doradcy zawodowego (zgodnie z rozporządzeniem)

- systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów i słuchaczy na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego;
- prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego,
- opracowywanie we współpracy z innymi nauczycielami programu realizacji WSDZ oraz koordynacja jego realizacji;
- wspieranie nauczycieli, w tym nauczycieli wychowawców, psychologa, pedagoga, w zakresie realizacji działań określonych w programie
- koordynowanie działalności informacyjno-doradczej realizowanej przez szkołę, w tym gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.

6. Zadania Rady Pedagogicznej w zakresie WSDZ

1. Zapewnienie ciągłości działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego .
2. Określenie priorytetów dotyczących systemu doradztwa edukacyjno –zawodowego zgodnych z programem wychowawczo-profilaktycznym.
3. Realizacja działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru ścieżki edukacyjno-zawodowej, zawartych w programie wychowawczo-profilaktycznym szkoły.
4. Adresatami działań są uczniowie i ich rodzice oraz środowisko lokalne. Działania Rady Pedagogicznej są odpowiednie dla poszczególnych poziomów kształcenia.

7. Korzyści wynikające z działania Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego

Korzyści dla szkoły:

- realizacja zobowiązań wynikających z ustawy o systemie oświaty, dotyczących przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia.
- utworzenie w szkole bazy informacji edukacyjno-zawodowej oraz zapewnienie jej systematycznej aktualizacji.
- atrakcyjność szkoły dla przyszłych kandydatów jako placówki wspierającej uczniów w wyborze ścieżki dalszej edukacji i zawodu

Korzyści dla indywidualnych odbiorców:

- dostęp do informacji edukacyjno-zawodowej dla uczniów, ich rodziców i nauczycieli.
- poszerzenie edukacyjnych i zawodowych perspektyw uczniów.
- podejmowanie przez uczniów trafniejszych decyzji edukacyjno-zawodowych.
- zmniejszenie liczby niepowodzeń szkolnych wynikających z dokonywania niewłaściwych wyborów.

Korzyści dla państwa i władz lokalnych:

- zapewnienie powszechności i dostępności usług doradczych zalecanych przez komisję Unii Europejskiej.
- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej konieczności racjonalnego planowania rozwoju zawodowego przez młodzież.

Program realizacji WSDZ

Przedszkole:

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych, zgodnie z programem wychowania przedszkolnego,
- organizacja wycieczek zawodoznawczych, zgodnie z harmonogramem.

Szkoła podstawowa, klasy I-III

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych, zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego na I etap edukacyjny,
- udział w wycieczkach o charakterze zawodoznawczym, zgodnie z planem działań wychowawczo-profilaktycznych.

Szkoła podstawowa, klasy IV-VI

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych, zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego na II etap edukacyjny,
- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach z wychowawcą, zgodnie z planem działań wychowawczo-profilaktycznych,
- udział w wycieczkach o charakterze zawodoznawczym.

Szkoła podstawowa, klasy VII - VIII

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych, zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego,
- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach z wychowawcą, zgodnie z planem działań wychowawczo-profilaktycznych,
- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych z doradztwa zawodowego,
- organizacja wycieczek zawodoznawczych - udział w Targach Zawodów,
- organizacja spotkań informacyjnych dla rodziców uczniów z doradcami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Knurowie.

Gimnazjum, klasa III

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych, zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego,
- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach z wychowawcą, zgodnie z planem działań wychowawczo-profilaktycznych,

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych z doradztwa zawodowego,
- organizacja wycieczek zawodoznawczych - udział w Targach Zawodów,
- organizacja spotkań informacyjnych dla rodziców uczniów z doradcami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Knurowie.

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla poszczególnych etapów kształcenia są zgodne z Rozporządzeniem MEN z dnia 16 sierpnia 2018 w sprawie doradztwa zawodowego.

Przykłady realizacji WSDZ

Przedszkole

1. Fizyczny obszar rozwoju dziecka.
 - a. Zadanie: Tworzenie sytuacji edukacyjnych budujących wrażliwość dziecka, w tym wrażliwość estetyczną, w odniesieniu do wielu sfer aktywności człowieka: mowy, zachowania, ruchu, muzyki, tańca, śpiewu. Realizacja: codzienne ćwiczenia gimnastyczne, Sportowa Olimpiada Przedszkolaków Gminy Pilchowice - zapoznanie z zawodami związanymi ze sportem.
 - b. Zadanie: Tworzenie sytuacji sprzyjających rozwojowi nawyków i zachowań prowadzących do samodzielności, dbania o zdrowie, sprawność ruchową i bezpieczeństwo, w tym bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Realizacja: spotkanie z policjantem, pielęgniarką, higienistką stomatologiczną, strażakiem zapoznanie z zawodami lekarzy z różnych dziedzin m.in. pediatrii, dentyści.
2. Emocjonalny obszar rozwoju dziecka.
 - a. Zadanie: Tworzenie sytuacji edukacyjnych budujących wrażliwość dziecka, w tym wrażliwość estetyczną, w odniesieniu do wielu sfer aktywności człowieka: mowy, zachowania, ruchu, środowiska, ubioru, muzyki, tańca, śpiewu, teatru, plastyki. Realizacja: wcielanie się w role teatralne podczas zajęć dydaktycznych, wycieczka do „Mrowiska” i „Mafii”, obejrzenie przedstawienia organizowanego przez rodziców z przedszkola w Nieborowicach – zapoznanie z zawodami z dziedziny aktorstwa, filmu i scenografii.
3. Społeczny obszar rozwoju dziecka.
 - a. Zadanie: Wzmacnianie poczucia wartości, indywidualność, oryginalność dziecka oraz potrzeby tworzenia relacji osobowych i uczestnictwa w grupie. Realizacja: swobodne wypowiedzi dzieci - zapoznanie z zawodem prezentera, odwiedziny dzieci podczas

- lekcji w klasie I- zapoznanie z zawodem nauczyciela, zabawy i wykonywanie prac w grupie zapoznanie z zawodami związanymi z pracą biurową w grupie zawodowej.
- b. Zadanie: Tworzenie warunków umożliwiających bezpieczną eksplorację elementów techniki w otoczeniu, konstruowania, majsterkowania, planowania i podejmowania intencjonalnego działania, prezentowania wytworów swojej pracy. Realizacja: spotkanie z magikiem, występy z okazji dnia Babci, Dziadka, Matki, Ojca, Górnika, Jasełka, Pasowanie na przedszkolaka, zajęcia otwarte z uczestnictwem rodziców, tworzenie wystawy prac dzieci – zapoznanie z zawodem aktora, konferansjera, górnika, malarza, rysownika, artysty, muzyka.
4. Poznawczy obszar rozwoju dziecka.
- a. Zadanie: Tworzenie warunków pozwalających na bezpieczną, samodzielną eksplorację otaczającej dziecko przyrody, stymulujących rozwój wrażliwości i umożliwiających poznanie wartości oraz norm odnoszących się do środowiska przyrodniczego. Realizacja: spacer do lasu – zapoznanie z zawodem leśnika i myśliwego, obserwacja ruchu ulicznego – zapoznanie z zawodem kierowcy, drogowca, Dzień Pieczonego Ziemniaka – zapoznanie z zawodem kucharki, weterynarza, rolnika

Szkoła podstawowa

Edukacja wczesnoszkolna

- obszar: Zdrowie-Edukacja Zdrowotna, zadanie: Zapoznanie z podstawowymi zasadami dbałości o zdrowie własne i innych, kształtowanie umiejętności kreowania środowiska sprzyjającego zdrowemu stylowi życia, sposób realizacji: spotkanie z policjantem, ornitologiem, florystką, ratownikiem medycznym, lekarzem, dietetykiem, dentystą, strażakiem;- zapoznanie się z poszczególnymi zawodami;
- obszar: Zdrowie-Edukacja Zdrowotna, zadanie: Rozwijanie umiejętności podejmowania działań na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku, sposób realizacji: Zielony tydzień z okazji święta Ziemi – cykl zajęć w terenie lub spotkanie z ciekawymi ludźmi - zapoznanie się z zawodami z obszaru ochrony środowiska.

Język polski:

- wyposażenie ucznia w umiejętność poprawnego mówienia, pisanie, czytania ze zrozumieniem,
- zwrócenie uwagi na wykonywane przez bohaterów literackich zawody,

- kształtowanie umiejętności poprawnej autoprezentacji,
- zachęcanie uczniów do udziału w konkursach recytatorskich, literackich, do pisania tekstów do gazetki szkolnej,
- rozwijanie zainteresowań humanistycznych (omówienie cech zawodów, w których wymagane jest wykształcenie humanistyczne),
- rozwijanie umiejętności komunikowania się z otoczeniem,
- rozwijanie umiejętności formułowania pism urzędowych (podanie, CV, list motywacyjny)

Matematyka:

- rozpoznawanie wśród uczniów uzdolnień matematycznych,
- wskazywanie uczniom uzdolnień matematycznych, jako podstawy do wyboru zawodu,
- zapoznanie uczniów z obszarami wiedzy, w których matematyka może być wykorzystywana, w tym z konkretnymi zawodami,
- zachęcanie uczniów do rozwijania wiedzy i umiejętności.

Historia/WOS

- przygotowanie uczniów do udziału w życiu społecznym,
- ukazywanie przemian w życiu społecznym i technologicznym na przestrzeni dziejów, wskazywanie na zmiany związane z pracą, ukazanie zawodów zanikających/nieistniejących,
- poznanie ról pracownika, pracodawcy, przedstawienie odpowiedzialności związanej z prowadzeniem własnej firmy,
- rozwijanie wiedzy o sobie.

Biologia/Chemia/Fizyka/Geografia

- rozwijanie postaw proekologicznych,
- przedstawienie wagi dbania o bezpieczeństwo i higienę pracy,
- kształtowanie umiejętności postępowania wg instrukcji i odpowiedzialności za własne działania,
- wskazanie dziedzin i zawodów, w których podstawą są poszczególne przedmioty,
- rozwijanie umiejętności posługiwania się mapą, radzenia sobie w terenie,
- kształtowanie umiejętności odczytywania informacji pogodowych,

Informatyka:

- zapoznanie uczniów z możliwościami wyszukiwania informacji o ofertach szkół, zawodach, ofertach pracy przez Internet,
- przedstawienie zawodów związanych z informatyką,
- rozwijanie umiejętności przygotowywania dokumentów w programach tekstowych.

Języki obce:

- omawianie z uczniami mobilności zawodowej - możliwości pracy w zespołach międzynarodowych lub za granicą,
- przedstawienie zawodów związanych z pracą filologa, tłumacza, itp.
- zapoznanie uczniów z możliwością pracy w zespołach międzynarodowych lub za granicą,
- nazywanie i omawianie specyfiki poszczególnych zawodów w języku obcym,
- pisanie dokumentów aplikacyjnych w języku obcym,

Wychowanie fizyczne:

- kształtowanie zdrowego stylu życia,
- rozpoznawanie predyspozycji i uzdolnień sportowych,
- omawianie zawodów związanych ze sportem.

Na wszystkich przedmiotach:

- rozwijanie umiejętności komunikowania się,
- doskonalenie pracy w grupie,
- rozwijanie wiedzy o sobie - poznawanie mocnych i słabych stron.